

Lausunto KYS erva-tutkimustoimikunnan tekemässä päätöksessä havaitun laskuvirheen korjaamisesta

Allekirjoittanut sai KYS erva-tutkimustoimikunnalta 28.11.2017 päivätyn ja toimikunnan puheenjohtaja Jorma Penttisen allekirjoittaman kirjallisen päätöksen, jonka mukaan allekirjoittaneen hakema tutkimushanke "Pohjois-Savon ihosyöpöohjelma, PoSiho: immunomarkkerit ihosyövän riskin ja progression arvioinnissa" sai myönteisen rahoituspäätöksen (1.7%) KYS-VTR-2018 rahoitusta varten dosenttitason tutkimushankkeiden joukossa. On huomattava, että kyseinen PoSiho-hanke on 10 vuotta kestävä seurantatutkimus yhteistyössä Itä-Suomen biopankin, Itä-Suomen yliopiston, KYSin, Varkauden SOTEn ja Ylä-Savon SOTEn kanssa, ja hanke sai myönteisen VTR-rahoituspäätöksen vuodelle 2017 lähes samansisällöisellä hakemuksella. Uudella hakemuksella haettiin jatkoa vuonna 2017 käynnistyneelle hankkeelle. PoSiho-hanke kuuluu keskeisesti STM:n määrittelemille painopistealueille, mikä kuvattiin hakemuslomakkeella seuraavasti:

1. Merkittävien kansanterveysongelmien ja sairauksien ehkäisyn, syntymekanismien, diagnostiikan, hoidon ja kuntoutuksen kliininen ja translationaalinen tutkimus: 30%
2. Yksilöllistetyn lääketieteen käyttöönottoon ja biopankkitoimintaan liittyvä tutkimus: 35%
3. Väestökohorttien kliinis-edidemiologiset seurantatutkimukset: 35%

Olen nyt saanut tiedokseni 12.12.2017 päivätyn uuden kirjallisen päätöksen koskien vuoden 2018 VTR-rahoitusmyöntöjä. Asiassa kiinnittää huomiota se, että alkuperäisen päätöksen dosenttitason tutkimushankkeiden joukossa oleva ainoa hanke, joka jäi uuden päätöksen jälkeen ilman KYS-VTR-2018 –rahoitusta, on "Pohjois-Savon ihosyöpöohjelma, PoSiho: immunomarkkerit ihosyövän riskin ja progression arvioinnissa".

Julkisesti 13.12.2017 KYS-intra-sivustolla ilmoitetun uuden päätöksen perusteluissa ilmoitetaan, että *"vuoden 2018 VTR-haun arviointipisteiden laskennassa on tapahtunut laskuvirhe, jonka seurauksena erva-toimikunnan päätöksen 8.11.2017 liitteenä olevat %-osuuksia kokonaisrahoituksesta koskevat taulukot ovat virheellisiä. Virheessä oli kyse siitä, että päätösten valmistelussa käytetty IsteKin tietojärjestelmäohjelma on laskenut osalle hakijoista virheelliset pisteet hankkeen jakautumisesta STM:n painopistealueille."*

Lisäksi uuden päätöksen perusteluissa ilmoitetaan, että *"Asian selvittämisen yhteydessä on arvioitu, että korjaaminen ei ole kohtuutonta ottaen huomioon virheen havaitseminen ennen VTR-rahoituksen maksamista ja kohdentuminen koko hakijajoukkoon."*

(<https://intra.psshp.fi/Ty%C3%B6tilat/kliinisettukipalvelut/tiedepalvelukeskus/Lists/Ajankohtaiset/DispForm.aspx?ID=225>)

Näiden perusteella tilanne on edennyt niin, että valtion tutkimusrahoituksen jaosta päättävä yliopistosairaalan viranomainen on antanut ensiksi kirjallisen tutkimusrahoituksen myöntöpäätöksen hakijoille. Havaittuaan virheen omissa järjestelmissään sama päättävä viranomainen on lähettänyt kieltävän rahoituspäätöksen ainakin yhdelle rahoituksen hakijalle. Virhe ei siis ole johtunut rahoituksen hakijoista.

Allekirjoittaneen vastine:

1. Asian selvittämisen yhteydessä ei ole lainkaan kuultu allekirjoittanutta, joten uuden rahoituksen jakopäätöksen tehnyt viranomaislainen ei voi julkisesta tiedotteestaan huolimatta tietää, onko virheen korjaaminen kohtuutonta. Uudesta tehdystä rahoituksen jakopäätöksestä allekirjoittanut sai yllättäen ja odottamatta puhelimitse tiedon tutkimusjohtaja Esko Vanniselta 12.12.2017. Pohjois-Savon ihosyöpäohjelman kohdalla uusi päätös tarkoittaa sitä, että vuonna 2017 KYS-VTR-2017 -rahoituksella käynnistyneeltä hankkeelta katoaa palkkarahoitus pohja potilaiden käsittelyyn, hoitamiseen ja koordinaatioon palkatulta tutkimushoitajalta. Uusi päätös aiheuttaa merkittäviä ongelmia juuri käynnistyneen ja vuosia kestäväksi tarkoitetun hankkeen jatkamiselle sekä ihosyöpäpotilaiden hoidon ja tutkimusohjelman tehostamiselle tilanteessa, jossa KYS-ihotautien poliklinikka on vaikeuksissa selviytyä kasvavista potilasmääristä.

2. Ihosyöpien voimakkaasti kasvanut ilmaantuvuus ja sen tuomat ongelmat terveydenhuoltojärjestelmälle on tuotu esille allekirjoittaneen koordinoimassa Suomen Lääkärilehden 7/2016 tiedepääkirjoituksessa (*"Jotta ilmaantuvuuden noususuunta saadaan käännettyksi laskuun, ihosyövät on nostettava yhdeksi terveydenhuollon painopistealueeksi ja järjestelmälliseen ehkäisy- ja valistusohjelmaan on kutsuttava mukaan lääketieteellisten asiantuntijoiden lisäksi THL, Kela, tulevat SOTE alueet ja syöpäjärjestöt."*). Ihosyöpien lisääntyminen on tällä hetkellä keskeisin ihotautien erikoisalan ongelma, ja PoSiho-hanke noudattaa kyseisessä SLL-pääkirjoituksessa tehtyjä linjauksia ihosyöpien vähentämiseksi. Lisäksi PoSiho-hanke sijoittuu keskeisesti STM:n määrittelemille painopistealueille.

Tähän taustaan nähden PoSiho-hanke sai yllättävän matalat painopistealueiden pisteet (3/6 p.) 28.11.2017 annetussa päätöksessä. Yllättävän mataliksi jäivät myös pisteet koskien hankkeen yleistä merkitystä (3.4 / 5 p.) ja kliinistä merkitystä (2.2 / 3 p.). Joka tapauksessa PoSiho-hanke sai samaiset 3/6 pistettä uudessakin painopistealueiden pisteiden laskennassa, joten virheellisiä tai liiallisia pisteitä ei ole laskettu PoSiho-hankkeelle.

3. Päätävän viranomaisen on noudatettava päätöksen teossa hallintolakia, mutta myös hyvää hallintomenettelyä. Tässä tapauksessa päättävä viranomaislainen antoi ensiksi kirjallisen tutkimusrahoituksen myöntöpäätöksen hakijalle, mutta havaittuaan laskuvirheen omissa järjestelmissään pyörittää päätöksensä kielteiseksi, lähettää uuden kirjeen rahoituksen jaosta, ja aiheuttaa merkittäviä ongelmia rahoituksen hakijalle ja juuri alkaneelle sekä vuosia kestäväksi suunnitellulle ihosyöpäpotilaiden seurantatutkimukselle. Merkittävää on se, että vain yksi dosenttitason tutkimushanke 17:sta pudotettiin rahoituksen saajien joukosta ja tilalle nostettiin toinen. Menettely ei edusta hyvää hallintomenettelyä. Tässä tilanteessa päättävä viranomaislainen voisi päättää toisinkin noudattaen toisenlaista hallintomenettelyä.

KYS erva-tutkimustoimikunnalle ehdotus, joka noudattaa hyvää hallintomenettelyä ja on hakijoille kohtuullinen ja oikeudenmukainen:

Päätävä viranomaislainen toteaa, että 1) kirjallinen päätös rahoitusmyönnoistä on jo annettu 17 merkittävälle STM:n painopistealueiden mukaiselle tutkimushankkeelle; 2) kirjallisesti annettuihin viranomaispäätöksiin on pystyttävä luottamaan; 3) virhe on viranomaisen omissa järjestelmissä, joten virhettä ei voida säilyttää hakijoiden vastuuksi; 4) uusi jakopäätös aiheuttaa merkittäviä ongelmia VTR-rahoituksesta yllättäen pudotetulle yhdelle vuosia kestäväksi suunnitellulle seurantahankkeelle, joka on juuri saatu käyntiin VTR-2017 rahoituksella; ja 4) virhettä pisteiden laskussa ei ollut rahoituksesta pudotetun hankkeen kohdalla. Näiden seikkojen vuoksi alkuperäinen dosenttitason tutkimushankkeiden ja 28.11.2017 päivätyn myönteisen VTR-

jakopäätöksen saaneiden lista pysytetään entisellään. Koska yksi uusi rahoitettava hanke on nostettu 12.12.2017 julkistetulle listalle, niin kyseinen hanke myös pysyy listalla ja rahoitus jaetaan 17 hakijan sijasta 18 hakijalle.

Kuopiossa 21.12.2017

Ilkka Harvima

Ihotautien ja allergologian professori

Itä-Suomen yliopisto ja KYS